

Otizmlı Çocuklarda Davranış Problemleri Ve Çözümleri

Otizm spektrum bozukluğuna sahip çocuklarda çeşitli davranış problemleri gözlemlenebilir. Anne babaların bu davranış bozukluklarına karşı bilinçli olması kısa sürede bu davranışların düzenlenmesinde önemli bir etmendir. Öncelikli olarak birçok otistik çocukta kendine zarar verme eğilimi görülür. Bu eylemin birçok nedeni olsa da bu davranışları düzenli ve yerinde bir eğitimde yok etmek mümkündür. Kendi elini ısırma, başını nesnelere vurma gibi eylemlerde bulunabilen çocuk aynı zamanda etrafına karşı agresif davranışlarda da bulunabilir. Zarar verme boyutuna ulaşabilecek kadar problemlı bir hal alabilen bu tip davranışlar arasında çevresindekilere tükürme, tokat atma, bağırma gibi çeşitli davranışlar sayılabilir.

Bunun dışında yoksunluk otizmlı çocukların davranış problemleri arasında sayılabilir. Günlük rutinlerin bozulması durumunda hırçınlaşabilir saldırgan bir konuma geçebilirler. Bu davranışların nedeni çeşitli durumlardan kaynaklanabilir. Biyolojik ve psikolojik nedenleri olabildiği gibi bu davranışlar çocuğun bir işten kaçınmasını ve hoşlanmadığını da gösterebilir. Aileler bu durumda göstergeleri detaylı bir şekilde takip etmeli çocuğun hoşuna gitmeyen durum zorunluysa ona alıştıırılmalı ya da önemi olmayan bir durumsa üzerine gidilmemelidir.

Davranış

Problemlerini Değiştirmeye Çalışırken Yapılması Gerekenler Nelerdir?

Otizimde problemler alıştırlarak yavaşça değiştirilmeye çalışılmalıdır. Bir problemi hemen çözmeye çalışmak çocukta anne babaya karşı olan güveni ve toleransı zayıflatıcı etki yaratabilir. Çocuğunuzun zaman içerisinde kazandığı yeme alışkanlıkları da yeterince hareketli olmadığı için yağa ve kiloya dönüşür. Dengeli beslenmek bu tip rahatsızlıklarda önem arz eder.

Otizimli çocuklar genellikle normal olarak görülmeyen bir davranışı bir nedene bağlı olarak yaparlar. Örneğin; ebeveynlerinin ilgisini çekmek amacıyla gerçekleştirilebilecek davranışlar arasında bir eşya fırlatmak, yüksek ses çıkarmak gösterilebilir. Bu tamamen ilgiyi kendi üzerine almak için yapılır. Fakat bu davranış problemi olarak değerlendirilebilecek bu hareketleri aza indirmek ve yok etmek için sabırlı bir şekilde çocuğa doğru yolu göstermek gerekir.

Bir işten kaçınmak için anlamsız bir durumda ağlama ya da sevmediği bir işi yarım bırakmak için mızızlanmak tüm çocuklarda olduğu gibi otistik çocuklarda da görülebilir. Çocuk bu tip davranışları aşırıya kaçmayarak yaşıyorsa üstüne gitmeden güzel bir dille sabırla onunla konuşulmalı ve rahatlaması sağlanmalıdır.

OTİZMLİ ÇOCUKLARDA DAVRANIŞ PROBLEMLERİ VE ÇÖZÜMLERİ

NİSAN/2019

Okul veya evde çocuğun hoşuna gitmeyen yüzlerce davranış ve hareket olabilir. Anne babalar, bu davranış ve hareketlerin tespitini yapıp bir liste çıkarılmalı çocuğu rahatsız eden bağırmasına ve huzursuzlanmasına yol açan davranışlardan kaçınmalıdır. Ortamda çocuğu etkilen unsurların tespiti için çocuk iyi gözlenmelidir. Bu sayede çocuğun vereceği tepkiler sayesinde onunla bir nevi iletişim kurmak mümkün olacaktır.

Çocuğa rahatsızlık veren hareketlerin listesi çıkarıldıktan sonra aile ve uzmanlar detaylı bir şekilde bu listede önem arz eden davranışları tespit edip aksiyon almalıdırlar. Eğer çocukta kendini ya da çevresindeki kişilerden herhangi birini ısırma gibi bir davranış gelişmişse öncelik bu büyük zarar veren davranışlardan başlanmalıdır. Aile ve uzmanlar fark etmeksizin tedavi sürecinde ve sonrasında her durum sabit kalmalı ve tedavi tutarlı bir şekilde uygulanmalıdır.

Bu tutarlılık her ortamda sağlandığında çocuğun eğitimi başarıya ulaşır ve kalıcı bir davranış olarak çocukta yer eder. Başarılı bir eğitimle otizm hastası çocuk normal yaşama daha iyi bir şekilde adapte olur ve gelecekte yaşaması olası sorunları ortadan kaldırması kolaylaşır. Hem anne babası hem de kendisi için daha rahat bir yaşam olanağı bulan çocuk yüksek eğitim bile alarak yaşam koşullarını yükseltebilir.

Problem Davranışları Önlemek Ve Azaltmak

Problem davranışlar, genel olarak çocuğun eğitim, öğrenim, beceri geliştirme sürecini olumsuz etkileyen, kendisine ve çevresine zarar verme ya da rahatsızlık vermeye sebep olan davranışlardır. Bu tür davranışlar genellikle okul öncesi eğitiminde ya da okul çağında ortaya çıkar. Önlem alınmadığı takdirde çocukların gelişimlerini olumsuz etkileyeceğini belirtmek gerekir.

Problem davranışlar genellikle 10 yaş altında ortaya çıksa da çocukluğun her evresinde görülebilmektedir. Bu davranışların birçok sebebi olabilir. Çocuğun psikolojik özellikleri, aile ortamında yaşadıkları, okul ile uyumsuz olmasına sebep olan durumlar, kötü rol model alma, kitle iletişim araçlarının etkileri ve birçok etken çocuklarda sürekli olarak tekrarlanan problem davranışlar oluşturabilir.

Problem Davranışların Etkileri Nelerdir?

- Öğrenmenin ve beceri gelişiminin engellenmesi
- Sosyal çevreyle uyumsuzluk
- Akranları tarafından dışlanma
- Yetenekleri kullanamama ve yeni yetenekler edinememe
- Sosyal gelişimin sekteye uğraması

Problem Davranışların Sebepleri Nelerdir?

Çocukların problem davranışlar geliştirmiş olmalarının birçok sebebi olabilir. Belirtildiği gibi aileden, okuldan ya da çeşitli dış etkenlerden kaynaklı durumlar sürekli olumsuz davranışlara sebep olabilmektedir. Ancak davranışların oluşmasına sebep olan etkenler ile çocukların bu davranışları sergilemesinin sebeplerini birbirinden ayırt etmek gerekir. Çocuklar genellikle aşağıdaki sebeplerden ötürü sorun davranış gösterirler.

- Kendilerini ifade etmek
- İlgı çekmek
- İstedikleri bir şeyin yerine getirilmesi için
- Yetersizlik hissi
- İnatlaşma isteği
- Ortamı sevmeme ya da uyumsuzluk
- Sevilmeyen bir kişinin ortamda bulunması
- Sevilmeyen bir nesnenin ortamda bulunması

Çocuklar bu tür sebeplerden ötürü problem davranışlar olarak adlandırılan davranış biçimlerini tekrarlarlar. Öğretmenlerin yapması gereken tekrarlanan davranışın sebebini seçmek ve bu sebepleri ortadan kaldırmak ya da çocuğun durumu kabullenmesini sağlamaktır.

Problem Davranışlar Nasıl Önlenir?

Her şeyden önce, çocuğun sürekli olarak gösterdiği sorunlu davranışın sebebi bulunmalı ve bu sebebin ortadan kalkması sağlanmalıdır. Örneğin çizgi filmler ve diğer televizyon programları çocukları kötü etkileyebilmektedir. Bu programlar çocukların kötü rol model almasına sebep olur. Eğer kitle iletişim cihazlarıyla ilgili bir sorun varsa, çocuğun bu cihazlarla olan iletişimi sınırlandırılmalıdır.

Sorun davranışların değiştirilmesi için uzmana başvurmak gerekebilir. Fakat öğretmen burada ilk müdahaleyi yapması gereken kişidir. Eğer hiperaktivite gibi psikolojik bir durum yoksa, çocuğun problem davranışlar çocuğun ailesi, arkadaşları, öğretmeni ve çevresi ile olan etkileşiminden ya da kitle iletişim araçlarından kaynaklanmaktadır. Öğretmenin burada yapması gereken ilk şey sebebi tespit etmek ve davranış değiştirmeye yönelik girişimlerde bulunmaktır. Davranış değiştirmeye yönelik belli başlı yöntemler bulunmaktadır.

Otizmlı Çocuklarda Görülen Problem Davranışlar

Öfke Nöbetleri

Otizmlı çocuklarda gözlemlenen problemlı davranışların başında öfke nöbetleri gelmektedir. Bu davranış genel olarak 2,5 yaşlarında görülmektedir. Böyle dönemlerde konuşmanın çok az olması veya hiç olmaması çocukların isteklerini sözel anlamda ifade etmelerini engellemektedir. Bunun yanında kendini rahatsız eden bir durumla karşılaşan çocuklar öfke nöbetleri geçirmektedir.

Hem Kendilerine Hem Çevrelerine Zarar Veren Davranışlar

İletişim becerilerinde zorluk yaşayan otizmlı çocuklar, kendilerine ve çevrelerine zarar veren davranışlarda bulunabilirler. Genel olarak endişeli olduklarında, kızdıklarında ya da başarısız olduklarında bu davranışlar ortaya çıkmaktadır. Bu durumlarda ellerine aldıkları nesnelere fırlatma, saç yolma, çığlık atma ya da ellerini ısırma gibi davranışlarda bulunurlar.

Takıntılı Davranışlar

Otizm tanısı koyulmuş olan çocuklarda bebeklik döneminden sonra ortaya çıkan bazı takıntılı davranışlar görülmektedir. Bu davranışlardan bazıları ömür boyu devam ederken bazıları ise zamanla kaybolmaktadır. Bu davranışlar ile yapıcı etkinlikler düzenlendiğinde, bu davranışlar problem boyutuna gelmeden engellenebilmektedir.

Özel Korkular

Otizmlı çocuklar, bazı nesnelere karşısında korku tepkileri geliştirmektedir. Bu nesnelere bazen çevresel faktörler olabilirken bazen de herhangi bir nesne olabilmektedir. Bu korkuların kaynağını bilmek zordur ancak oluşmasını tetikleyen faktörlerin ne olduğunu bilmek ve buna uygun eğitim vermek, önlem almak açısından çok önemlidir.

Otizmlı çocuk yukarıdaki davranış problemlerinden birini bile gösteriyorsa, en uygun eğitim yöntemi ile davranışın ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bu sayede davranışın tekrarlanması engellenerek çocukların hem kendilerine hem de çevrelerine zarar vermeleri engellenmiş olur.

Problemlı Davranış Değiştirme Yöntemleri

Otizmlı çocuklarda görülen problemlı davranışlar engellenirken, onlarda korku yaratmamaya çalışılmalıdır. Psikolojik ya da fiziksel şiddet yöntemleri, davranışları kısa vadede engellese de uzun vadede daha büyük sorunlara yol açmaktadır. Bu nedenle şiddetten ve korku unsuru yaratacak davranıştan kaçınmak gerekmektedir. Bu anlamda uygulanacak davranış değiştirme metotları şunlardır:

Bitişiklik Kuramı

Öğrenmede bitişiklik kuramının önemi Guthrie tarafından ortaya koyulmuştur. Herhangi bir uyarıcıya yapılan tepkinin sonrasında aynı uyarıcı ile karşılaşıldığı zaman yapılma eğilimi vardır. Bu duruma tepki bitişikliği denilmektedir. Uyarıcıya karşı yapılan en son tepki tekrarlanmaktadır. Bunun da öğrenilebilmesi için çok sayıda alıştırma yapmaya ihtiyaç vardır.

Eşik Yöntemi

Otizmlı çocuğa uyarıcı azar azar sunulur ve istenmeyen tepkinin çağrışımı engellenir. Uyarıcı zamanla yavaş yavaş artırılır ve uyarıcıya karşı yeni bir tepki geliştirilmiş olur. Olumlu olan ve olumlu olmayan davranışlardan önceki uyarıcı bir süre sonra azaltılmaktadır. Azalan bu uyarıcı ile çocuktaki tepkiler de yönlendirilerek olumsuz davranışlar azaltılmaktadır.

Bıktırma Yöntemi

Uyarıcılar, çocukta tepki yapmaktan bıkcncaya kadar verilmektedir. Örneğin bir nesneyi sürekli atan çocuğun karşısına biri geçirilerek, attığı nesneyi çocuğa geri atması istenir. Bu şekilde devam eden davranış sonrası sıkılan ve bıkan çocuk, nesne ama eylemini azaltacak ve zamanla tamamen bırakacaktır.

Problemlı davranışların eğitimler ile engellenmesinin mümkün olduğu unutulmamalıdır, bunu sağlamak için kararlı olmak ve çocuğa zaman tanımak en önemli faktörlerdir.